

Prof. Dr. Sinan Alçın
py@peryon.org.tr

Demirin tuncuna, zekânın yapayına doğru...

ABD'nin Michigan eyaletinde bir fabrikada yapay zekâlı bir robotun 'insan' teknisyeni öldürmesi, şirketleri artık siber güvenliğin yanı sıra siber-fiziksel güvenlik önlemleri almaya zorlayan bir vaka olarak karşımızda duruyor.

Yapay kol, yapay bacak, yapay zekâ ve nihayet yapay zekâlı robotlar hayatımıza bir köşesinden girdi bile. Japonya'da robot öğretmen Saya'nın* ilk ders deneyiminin üzerinden tam sekiz yıl geçti. Maaşını şarj olarak alan robot öğretmen, pek yaygınlaşmamış olsa da özellikle savunma sanayii ve endüstride yapay zekâlı robotlara çoktan yer açılmış durumda.

"Robotlar gelecek işimizi elimizden mi alacak acaba?" derken, ABD'nin Michigan eyaletinde otomobil parçaları üreten bir fabrikadan gelen haber** meselenin işin ötesine taşabileceğini de gösterdi. Yapay zekâlı robot-işçilerin de insan-işçilerle birlikte ama kilitli özel bir alanda çalıştırıldığı fabrikada, bir şekilde kilitli kısmın açık kalması ve sonrasında bir robotun fabrikadaki bir teknisyeni, üzerine römork atarak vahşice katletmesiyle üzerine uzunca düşünülmesi gereken yeni bir problem ortaya çıkmış oldu. Firmaların dünya genelinde her yıl milyarlarca doları gözden çıkarttığı siber güvenlik önlemleri yavaş yavaş yerini siber-fiziksel güvenlik önlemlerine bırakacak gibi duruyor.

Stephan Hawkins, Yapay zekânın insanlığın son büyük buluşu olabileceğini şu sözlerle ifade etmişti***: "Uzun vadede partiküllerin insan beyninden daha gelişmiş hesap ve planlar yapacak şekilde organize olmasını engelleyecek hiçbir fizik yasası bulunmuyor. Böyle bir oluşum bizler için büyük bir dönüm noktası olabilir. Elbette bu filmlerdekinden çok daha farklı şekilde gerçekleşebilir. Yapay zekâ, sürekli kendini geliştirir. Böyle bir teknoloji, ekonomik piyasaları kontrol altına alır. İnsan mucitlerden daha fazla keşif yapmaya başlar, insanların anlam bile veremediği silahlar geliştirebilir."

Sanal paralar, doların hegemonyasını sarsabilir

"Biz yapay zekâlı insanlara alıştık, yapay zekâlı robot kaç yazar?" diyecek olsak da, durum biraz daha ciddi. Sadece üretim hatları değil, insan zekâsına ihtiyaç duyan tüm karar alma süreçlerinde yapay zekâlı robot ve otomasyon sistemleriyle karşı karşıyayız. Tüketim başta olmak üzere, ekonomik aktivitelerin büyük oranda sanallaştığı günümüzde karar alıcı rollerin devlet organlarından yapay zekâ platformlarına doğru kayacağını söylemek de artık kehanet sayılmaz.

Sanal şifreli ilk para olan Bitcoin'in değeri son yedi yılda 35 bin kat arttı! Kaldı ki, Bitcoin artık yalnızca değil: Ethereum ve Ripple da sıçrama yapan sanal şifreli para birimlerinden. Sadece bu gelişmeler bile ABD'nin dolar üzerinden geliştirdiği hegemonyanın önümüzdeki birkaç yıl içinde sarsılabileceğini göstermiyor mu?

Neticede adı üzerinde yapay olan zekânın yapıcısı yine insan. Onu insanlığın refahı ya da bazı insanların veya çıkar gruplarının menfaati için tasarlayacak olan da insanlar. Durduramayacağımız ama şekillenmesine katkı sunabileceğimiz bir yakın gelecekle

karşı karşıyayız. Tanımak, öğrenmek ve şekil vermekten korkmadan ilerlememiz gereken bir süreçle yüzleşiyoruz!

Bilimkurgu klasikleri arasında yer alan Isaac Asimov'un "Ben, Robot" isimli eserinin girişinde "Üç Robot Kanunu" olarak sıralanan maddeler şöyle;

- Robotlar, insanlara zarar veremez ya da eylemsiz kalarak onlara zarar gelmesine göz yumamaz,
- Robotlar, birinci kanunla çakışmadığı sürece insanlar tarafından verilen emirlere itaat etmek zorundadır.
- Robotlar, birinci ya da ikinci kanunla çakışmadığı sürece kendi varlıklarını korumak zorundadır.

Kaynak:

*http://www.sabah.com.tr/ekonomi/2009/05/13/robot_ogretmen_ilk_dersini_verdi

**<http://www.independent.co.uk/news/world/americas/robot-killed-woman-wanda-holbrook-car-parts-factory-michigan-ventra-ionia-mains-federal-lawsuit-100-a7630591.html>

***<http://www.hurriyet.com.tr/yapay-zeka-insanligin-en-buyuk-ve-son-basarisi-olabilir-26341018>